

Origin Stories of Two Coinciding "Halleldays"

חנוכה במשנה (עס הסכר המצוסס על קחתי בחלאי לזכה)

ביכורים א:ו - הקונה שתי אילנות בתוך (שדכ) של חברו מביא (זיכוריס) ואינו קורא. רבי מאיר אומר: מביא וקורא. יבש המעין (שכילין מי ממנו, או) נקצץ האילן, מביא ואינו קורא. רבי יהודה אומר: מביא וקורא. מעצרת ועד החג מביא וקורא (שאין קריאכ אלא זמן של שמחה), מן החג ועד חנוכה מביא ואינו קורא. רבי יהודה בן בתירא אומר: מביא וקורא.

ראש השנה א:ג - על ששה חדשים השלוחין יוצאין (לכודיע מתי נתקדש החודש): על ניסן מפני הפסח, על אב מפני התענית, על אלול מפני ראש השנה, על תשרי מפני תקנת המועדות (שיחוגו אותם זמנם ככנון), על כסלו מפני חנוכה, ועל אדר מפני הפורים. וכשהיה בית המקדש קיים, יוצאין אף על אייר מפני פסח קטן (כיינו פסח שני):

ע"ע - תענית ב"י, מגילה ג:ד וג"ו, מועד קטן ג:ט, בבא קמא ו:ו

מדוע אין חנוכה נמצאת בחוץ מכמה וכמה הזכרות מן הצד?

כתר שם טוב, כרך ב', עמוד תקי"ז - מדוע לא תמצא מוזכר נצחון המכביים במשנה או בגמרא, ורק הוזכר בכתובים אחרונים ובתפלת על הנסים. טעם שלא הוזכר במשנה ובגמ' נצחון המכביים שגם מלחמותם היה בדרך נס כידוע כ' אבודרהם (דמ"ג) ואעפ"י שהיו חשמונאי ובניו חסידים ואנשי מעשה, לקחו להם המלוכה שלא כהוגן שהם היו כהנים וכהן אין לו חלק במלכות שנאמר למען יצאריך זמנים על-ממלקתו [דברים יז:כ] וסמך ליה לא-יִהְיֶה לַפְּהַנִּים הַלְוִיִּם [דברים יח:א], ולפי שעטרו בעטרה שאינה שלהם סבב הבורא ית' וקם הורדוס שהיה עבד מעבדי חשמונאי וכלה את זרעם ולא השאיר מהם שריד ופליט עי"ש... ומשום הכי מצא לנכון רבינו הקדוש להשמיט נצחונם לגמרי ממשנתנו.

הקדמת רב נסים גאון להש"ס הבבלי - ... אבל אבאר הזמן אשר נכתבה בו המשנה וגם התלמוד. ואומר לא סרה הקבלה והמסורת משומרת בין האומה, וכאשר היה האדם קורא "ועשו להם ציצית" [במדבר טו: לח] היה אומר כי זו הציצית היא ציצית, נשים אותם בכנף הטלית, מספר חוטיה ח' ויש בה ה' קשרים, וידע כל פתרוני הציצית, ועניניה היה שמור אצלו, הכל בקבלה ובמסורת. וכן כל המצות כולן, כאשר היו קוראין אותו היו יודעין לכמה ענינים מתחלקת כל מצוה ומצוה, ומה תחתיה מהפותרון. אבל דבר שהיו עושין כל עת ועת, כמו המלאכות וחיוב המועדים ואכילת הטמון והאליה, לא נעלם אפי' מהנשים ואפי' מהעבדים, כי כל יום הן רואין אותו הענין והיו עושין אותו, ולא סרה האומה מזה המנהג מימות משה ועד אחר חורבן בית שני בק"ג שנה בימי ר' יהודה הנשיא אשר נקרא רבי... וכאשר ראה העתקת האומה בדלדול ובהסרון בגירסא ובהכמה... וראה עוד מה שעבר על האומה מהגזירות והעול, והיו ימיו ימי ישועה לקרבו מהמלך, עלה בלבו שיקבץ כל מה שיש בידם מהקבלה, לפי שראה שאריכות יש בגלות, ונתקבץ עם חכמי דורו וקיבץ העקרים לאנשי אותו הזמן למשמרת לאות, ותקנה תיקון יפה וחברה חיבור נמרץ כפי חכמתו ופולפולו וקראה משנה... ואחר כך חברו תלמידיו ר' חייא ור' אושעיא התוספתא יש בה תוספת באור ופתרון אבל העיקר מהמשנה... ונמצא בין סתימת המשנה לסתימת התלמוד ר"פ שנה והוצרכו אל כתיבת התלמוד כאשר ראו מדלדול האומה וחסרונה וירדיכום על הדרך וקירבו להם הענין ובארו הכל באר היטב למען לא יהיה להם טורח...

חנוכה בתלמוד הבבלי

שבת כ"א ע"ב - מאי חנוכה? דתנו רבנן: בכ"ה בכסליו יומי דחנוכה תמניא אינון, דלא למספד בהון ודלא להתענות בהון. שכשנכנסו יוונים להיכל טמאו כל השמינים שבהיכל, וכשגברה מלכות בית חשמונאי ונצחום, בדקו ולא מצאו אלא פך אחד של שמן שהיה מונה בחותמו של כהן גדול, ולא היה בו אלא להדליק יום אחד, נעשה בו נס והדליקו ממנו שמונה ימים. לשנה אחרת קבעום ועשאוים ימים טובים בהלל והודאה.

תוספות הרא"ש (ש"ם) - נעשה נס והדליקו ממנו שמונה ימים. וא"ת ולמה קבעו שמונה ימים והלא הנס לא היה כי אם שבעה ימים כי היה בו שיעור ללילה אחד, וי"ל שחלקו את הפך לשמונה והדליקו בכל לילה השמינית... אי נמי נתנוהו בלילה ראשונה כולו בתוך המנורה ולא דלק ממנו בכל לילה כי אם השמינית, אי נמי לאחר שהריקו השמן מן הפך בלילה ראשונה נשאר הכלי מלא וניכר הנס אף בלילה ראשונה.

ערכין ד"י - שנים עשר יום בשנה מכה בחליל... מאי שנא הני? הואיל ויחיד גומר בהן את ההלל... והא חנוכה דלא הכי (איכתי מועד) ולא הכי (איכתי עשיתי מלאכה) וקאמר! משום ניסא.

Hanukkah in I Maccabees

[Introduction of Antiochus Epiphanes and his plundering of both Jerusalem and the Temple]

Chapter 1 - (41) Then the king wrote to his whole kingdom that all should be one people, **(42)** and that all should give up their particular customs. **(43)** All the Gentiles accepted the command of the king. Many even from Israel gladly adopted his religion; they sacrificed to idols and profaned the sabbath. **(44)** And the king sent letters by messengers to Jerusalem and the towns of Judah; he directed them to follow customs strange to the land, **(45)** to forbid burnt offerings and sacrifices and drink offerings in the sanctuary, to profane sabbaths and festivals, **(46)** to defile the sanctuary and the priests, **(47)** to build altars and sacred precincts and shrines for idols, to sacrifice swine and other unclean animals, **(48)** and to leave their sons uncircumcised. They were to make themselves abominable by everything unclean and profane, **(49)** so that they would forget the law and change all the ordinances... **(62)** But many in Israel stood firm and were resolved in their hearts not to eat unclean food. **(63)** They chose to die rather than to be defiled by food or to profane the holy covenant; and they did die. **(64)** Very great wrath came upon Israel.

[Revolt, defeat, and victory. Rebuilding and reconsecrating the Temple]

Chapter 4 - (52) Early in the morning on the twenty-fifth day of the ninth month, which is the month of Chislew, in the one hundred forty-eighth year, **(53)** they rose and offered sacrifice, as the law directs, on the new altar of burnt offering that they had built. **(54)** At the very season and on the very day that the Gentiles had profaned it, it was dedicated with songs and harps and lutes and cymbals. **(55)** All the people fell on their faces and worshiped and blessed Heaven, who had prospered them. **(56)** So they celebrated the dedication of the altar for eight days, and joyfully offered burnt offerings; they offered a sacrifice of well-being and a thanksgiving offering. **(57)** They decorated the front of the temple with golden crowns and small shields; they restored the gates and the chambers for the priests, and fitted them with doors. **(58)** There was a very great joy among the people, and the disgrace brought by the Gentiles was removed. **(59)** Then Judas and his brothers and all the assembly of Israel determined that every year at that season the days of dedication of the altar should be observed with joy and gladness for eight days, beginning with the twenty-fifth of Chislew.

[Sometime later...]

Chapter 7 - (43) So the armies met in battle on the thirteenth day of the month of Adar. The army of Nicanor was crushed, and he himself was the first to fall in the battle. **(44)** When the army saw that Nicanor, had fallen, they threw down their arms and fled. **(45)** The Jews pursued them a day's journey, from Adasa as far as Gazara, and as they followed they kept sounding the battle call on the trumpets. **(46)** People came out of all of the surrounding villages of Judea, and they outflanked the enemy, so that they all fell by the sword; not even one of them was left. **(47)** Then the Jews seized the spoils and the plunder; they cut off Nicanor's head and the right hand that he had so arrogantly stretched out, and brought them and displayed them just outside Jerusalem. **(48)** The people rejoiced greatly and celebrated that day as a day of great gladness. **(49)** They decided that this day should be celebrated each year on the thirteenth day of Adar. **(50)** So the land of Judah had rest for a few days.

חנוכה במגילת אנטיוכוס

(א) ויהי בימי אנטיוכוס מלך יון... **(ו)** בשנת עשרים ושלוש שנים למלכו, היא שנת מאתים ושלוש עשרה שנים לבנין בית האלקים, שם פניו לעלות לירושלים. **(ז)** ויען ויאמר לשריו: הלא ידעתם כי יש עם היהודים אשר בירושלים בינינו, לאלהינו אינם מקריבים ודתינו אינם עושים ודתי המלך הם עוזבים לעשות דתם. **(ח)** וגם הם מיחלים ליום שברון המלכים והשלטונים ואומרים: מתי ימלוך עלינו מלכנו ונשלוט בים וביבשה וכל העולם ינתן בידנו. **(ט)** אין כבוד למלכות להגיה אלה על פני האדמה. עתה בואו ונעלה עליהם ונבטל מהם את הברית אשר כרת להם - שבת ראש חדש ומילה. **(י)** וייטב הדבר בעיני שריו ובעיני כל חילו. **(יא)** באותה שעה קם אנטיוכוס המלך וישלח את ניקנור משנהו בחיל גדול ועם רב ויבא לעיר יהודה לירושלים ויהרג בה הרג רב. **(יב)** ויבן במה בבית המקדש במקום אשר אמר אלקי ישראל לעבדיו הנביאים...

[Cycle of persecution and victory. Maccabees the heroes; Nicanor, Bagris, and Antiochus the villains. Explanation of miracle of the oil similar to Talmudic account.]

(עא) על כן קימו בני חשמוני קיום וחזקו אָסר, ובני ישראל עמהם כאחד, לעשות שמנת הימים האלה ימי משתה ושמחה כימי מועדים הכתובים בתורה ולהדליק בהם נרות להודיע אשר עשה להם אלקי השמים נְצוּחִים. **(עב)** ובהם אין לספוד ולא לגזור צום זולתי אשר יהיה עליו נדר ישלמנו, אך חשמוני ובניו ואחיהם לא גזרו בהם לבטל מלאכה ועבודה. **(עג)** ומן העת ההיא לא היה שם למלכות יון.

ברכת המזון - בימי מתתיהו בן-יוחנן פהן גדול חשמוני ובניו... ואחר-כך באו בנייה לדביר ביתה. ופנו את-היכלה. וטירו את-מקדשה. והדליקו גרות בחצרות קדשה. וקבעו שמונה ימים אלו בהלל ובהודאה. ועשית עמהם נסים ונפלאות. ונודה לשמה הגדול סלה:

הדלקת גרות - הגרות הללו אנו מדליקים. על הנסים. ועל הפרקן. ועל הגבורות. ועל התשועות. ועל הנפלאות. ועל הנחמות. שעשית לאבותינו בימים ההם ובזמן הזה. על ידי פהנייה הקדושים: וכל-שמונת ימי חגכה הגרות הללו קדש הם. ואין לנו רשות להשתמש בהם אלא לראותם בלבד. כדי להודוד לשמה. על נסיה. ועל ישועותיה. ועל נפלאותיה:

הלל - יהלוי יי אלהינו כל-מעשה וחסידה וצדיקים עשי רצונה ועמה בית ישראל כלם ברנה יודו ויברכו וישבחו ויפארו את-שם כבודה כי לה טוב ההודות ולשמה נעים לזמר ומעולם ועד עולם אתה אל. ברוך אתה ה' מלך מהלל בתשבחות. אמן:

Thanksgiving and the Sephardim of New York

De Sola Pool, David. *An Old Faith in the New World*. 1953. New York: Columbia University Press, 1955. Selections from pp. 127-130

To the time-honored services inherited from its Jewish past, Shearith Israel has added special religious convocations born out of the heart of America and the American experience... In 1789, George Washington proclaimed Thursday, November 26, a day of national thanksgiving to God:

For his kind care and protection of the people of this country previous to their becoming a nation; for the signal and manifold mercies, and the favorable interpositions of His providence, in the course and conclusion of the late war: for the great degree of tranquility, union, and plenty, which we have since enjoyed: for the peaceable and rational manner in which we have been enabled to establish constitutions of government for our safety and happiness, and particularly the national one now lately instituted: for the civil and religious liberty with which we are blessed, and the means we have of acquiring and diffusing useful knowledge: and, in general, for all the great and various favors, which He has been pleased to confer upon us.

To this first presidential call for a Thanksgiving Day Shearith Israel responded with a special service in its Mill Street Synagogue. This included a prayer by Hazzan Seixas, and Psalm 95: "Let us come before His presence with thanksgiving"; Psalm 105: "O give thanks to the Lord"; Psalm 30: "I will give thanks unto Thee for ever"; and Psalm 33: "Give thanks to the Lord."

This first Thanksgiving Day of the Republic had been preceded by others in Colonial day. In 1760, aligned with the forces of Britain, the colonies experienced the first surge of national consolidation. They had helped add Canada to Great Britain's dominions, and they were thankful. On October 23, 1760, "being the Day appointed by proclamaation for a general thanksgiving to Almighty God" for Canada's union with the land on its southern border, Shearith Israel was at one with other American congregations in holding a special service... We may confidently assume that this was not a Thanksgiving Day of protracted turkey eating. For a comparatively brief recess for lunch carried the congregation on to the regular afternoon prayers of the day...

On occasion it was the municipality which called for public thanksgiving. In 1799 the corporation of the city recommended that February 5 should be observed as "a day of Thanksgiving, Humiliation and prayer, and to abstain on that day from all servile labor." A service was accordingly held in the synagogue on that morning at elevel o'clock.

Before that year was over the clergy of the city asked their congregations to observe Thursday, December 19 as a day of public thanksgiving and prayer. For that occasion Gershom Mendes Seixas arranged an elaborate service. This included

the 3 first Verses of Ps. 95th Praise y the Lord, call on... Chaunted as on the Festivals, then the following Psalms according to their respective tunes 30th, 33d, 34th, 90th, & 91st, the following discourse by the Hazan, Prayer for the Congren. a short introductory discourse on the subject of free will offerings to the Fund appropriated for private Charities & after the offerings then the Psalms 67th, 122d, 124th, & 150th Chaunted by the Hazan & Kahal, Concluded as on a festival day from All Israel - Veshalom [and peace]

[He lists further such services in 1800, 1805, 1812, and 1818]

In 1817, New York State established the annual observance of Thanksgiving Day. On two subsequent Thanksgiving Days, 1849 and 1854, the synagogues of the city felt constrained to refrain from conducting special services because the governor of the state had addressed his proclamation to "a Christian people" instead of to Americans of all faiths.

[Omitted from the account is that national observance has been fairly consistent since an address of Abraham Lincoln on October 3, 1863.]

In 1953, New York celebrated the three hundredth anniversary of its incorporation as a city. The week culminating in Thanksgiving Day, November 26, was designated as Religious Freedom Week. Official tercentenary services were held that Thanksgiving Day, attended by representatives of the city and the chairman of the New York Tercentenary Celebration, Lee Thompson Smith. Dr. Pool's sermon recalled other outstanding Thanksgiving Day services held in the congregation since Colonial days. He closed with the three hundred year old prayer that inaugurated municipal government in Nieuw Amsterdam in 1653.

"Thanksgivukkah" 1888, 2013, 81056?!

Wikipedia, "Metonic Cycle" (edited for readability) - Meton of Athens, a 5th century BCE Greek astronomer, observed that a period of 19 years is almost exactly equal to 235 synodic months. A synodic month is the average period of the Moon's revolution with respect to the line joining the Sun and Earth, and 235 synodic months adds up to 6,940 days when rounded to full days.

Considering a year to be $1/19$ of this 6,940-day cycle gives a year length of $365 + 1/4 + 1/76$ days... which is slightly more than 12 synodic months. To keep a 12-month lunar year in pace with the solar year, an intercalary 13th month would have to be added on seven occasions during the nineteen-year period ($235 = 19 \times 12 + 7$). When Meton introduced the cycle around 432 BC, it was already known by Babylonian astronomers... Traditionally, for the Babylonian and Hebrew lunisolar calendars, the years 3, 6, 8, 11, 14, 17, and 19 are the long (13-month) years of the Metonic cycle...

The Hebrew calendar transitioned from observational intercalation to a predictive, rule-based system over 1000 years ago. This was based on a lunation (derived by Hipparchus) of 29 days, 12 hours, 44 minutes and $3\frac{1}{3}$ seconds, which differs from modern calculations by only one day in 15000 years.

However, the synodic month does not fit easily into the year, which makes accurate, rule-based lunisolar calendars complicated. The most common solution to this problem is the Metonic cycle, which takes advantage of the fact that 235 lunations are approximately 19 tropical years (which add up to not quite 6940 days). However, a Metonic calendar will drift against the seasons by about 1 day every 224 years.

Wikipedia, "Hebrew Calendar"- A Metonic cycle equates to 235 lunar months in each 19-year cycle. This gives an average of 6939 days, 16 hours, and 595 parts for each cycle. But due to the Rosh Hashanah postponement rules, a cycle of 19 Jewish years can be either 6939, 6940, 6941, or 6942 days in duration. Since none of these values is evenly divisible by seven, the Jewish calendar repeats exactly only following 36,288 Metonic cycles, or 689,472 Jewish years. There is a near-repetition every 247 years, except for an excess of 50 minutes (905 parts).

When the 19-year intercalary cycle was finalised in the 4th century, the earliest Passover (in year 16 of the cycle) coincided with the northward equinox, which means that Passover fell near the *first* full moon after the northward equinox, or that the northward equinox landed within one lunation before 16 days after the *molad* of *Nisan*. This is still the case in about 80% of years, but in about 20% of years Passover is a month late by these criteria (as it was in AM 5765 and 5768, the 8th and 11th years of the 19-year cycle = Gregorian 2005 and 2008 CE). Presently this occurs after the "premature" insertion of a leap month in years 8, 11, and 19 of each 19-year cycle, which causes the northward equinox to land on exceptionally early Hebrew dates in such years. This problem will get worse over time, and so beginning in AM 5817 (2057 CE), year 3 of each 19-year cycle will also be a month late. Furthermore, the drift will accelerate in the future as perihelion approaches and then passes the northward equinox, and if the calendar is not amended then Passover will start to land on or after the summer solstice around AM 16652 (12892 CE).